

Att. Ann-Britt Moos Møller
Center for Jura og Internationale Opgaver

Selveje Danmark og Dansk Erhvervs høringssvar til Vejledning om socialtilsynets økonomiske tilsyn med sociale tilbud

Selveje Danmark og Dansk Erhverv har den 12. juni 2026 modtaget *Høring over udkast til vejledning om socialtilsynets økonomiske tilsyn med sociale tilbud*. Selveje Danmark og Dansk Erhverv takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Generelle bemærkninger

Selveje Danmark og Dansk Erhverv repræsenterer en bred kreds af sociale tilbud på det ikke-offentlige, sociale område. På flere områder udgør ikke-offentlige tilbud op mod 80 procent af den samlede kapacitet. Vores medlemmer har derfor et indgående kendskab til økonomiske og styringsmæssige rammer, som det sociale område fungerer under.

Selveje Danmark og Dansk Erhverv vil indledningsvist benytte lejligheden til at rejse en principiel problemstilling vedrørende den forskel i reguleringskrav, der gælder for henholdsvis offentlige og ikke-offentlige tilbud. Det økonomiske tilsyn indebærer i praksis, at ikke-offentlige tilbud underlægges mere omfattende dokumentations- og revisionskrav end offentlige tilbud.

Det bemærkes tillige, at nærværende høringssvar afgives i lyset af den fornyede høringsfrist og at fornyede politiske initiativer er beskrevet i Regeringsgrundlaget, siden den oprindelige høring blev fremsat på området. Det understreger behovet for, at vejledningen ikke færdiggøres isoleret, men sammentænkes med de øvrige ændringer i reguleringen af sociale tilbud.

Behov for ensartethed og forudsigelighed

Selveje Danmark og Dansk Erhverv har i en årrække efterspurgt en samlet og klar økonomisk vejledning på området. Baggrunden er, at vores medlemmer løbende oplever betydelige forskelle i praksis mellem kommuner og mellem de enkelte socialtilsyn – særligt i forhold til vurdering af budgetter, takstgrundlag og økonomisk bæredygtighed.

Der mangler derfor et fælles og tydeligt værktøj for både socialtilsyn og tilbud, så ressourcerne kan anvendes mest hensigtsmæssigt, og så der skabes større ensartethed, gennemsigtighed og forudsigelighed i praksis.

Sammenhæng med øvrige politiske initiativer

Parallelt med høringen om den økonomiske vejledning pågår en høring om initiativer vedrørende snyd og svigt på sociale tilbud, ligesom der er politiske initiativer om takstloft og kapacitetsstyring på §§109 og 110.

Vejledningen bærer præg af at være udarbejdet forud for disse aftaler og lovudkast. Det er Selveje Danmark og Dansk Erhvervs vurdering, at vejledningen bør gennemskrives og sammentænkes med de øvrige initiativer, så reguleringen samlet set arbejder i samme retning og understøtter en sammenhængende og gennemsigtig ramme for området.

Anvendelighed og sproglig klarhed

Vejledningen er præget af et teknisk og til tider vanskeligt tilgængeligt sprog. Det kan skabe usikkerhed hos både tilsyn og tilbud om, hvordan reglerne konkret skal forstås og anvendes. En øget anvendelse af konkrete og praksisnære eksempler, herunder relevante afgørelser fra Ankestyrelsen, vil kunne bidrage til en mere operationel forståelse. Tydeligere præciseringer af centrale begreber og afgrænsninger vil samtidig understøtte en mere ensartet administration og styrke retssikkerheden. Det bør samtidig præciseres, hvilke procestrin der skal være gennemført, før socialtilsynet kan iværksætte indgribende tiltag som skærpet tilsyn, påbud eller ophævelse af opsættende virkning. Hurtigere og mere vidtgående raktionesmuligheder forudsætter klare krav til dialog, partshøring, tidsfrister og dokumentation, så virksomhedernes retssikkerhed ikke svækkes.

Centrale problemstillinger, der fortsat ikke adresseres

Selveje Danmark og Dansk Erhverv har gennem årene peget på en række tilbagevendende problemstillinger, som en økonomisk vejledning bør bidrage til at afklare. Det er vores vurdering, at disse fortsat ikke håndteres tilstrækkelig i det foreliggende udkast.

Vi fokuserer derfor på følgende overordnede og principielle problemstillinger:

1. Ensartethed i socialtilsynenes praksis
2. Takstfastsættelse og økonomisk grundlag
3. Overskud og økonomisk bæredygtighed
4. Strukturel asymmetri i det økonomiske tilsyn
5. Metodiske udfordringer ved sammenligninger og benchmark.

Ad. 1) Ensartethed i socialtilsynenes praksis

En grundlæggende udfordring er den forskelligartede praksis mellem de enkelte socialtilsyn i deres økonomiske vurderinger. Selvom lovgrundlaget er nationalt og ens for alle tilbud varierer fortolkning og anvendelse i praksis.

Dette skaber betydelig usikkerhed for tilbuddene og kan føre til forskellig behandling af tilsvarende sager. Udfordringen er særlig tydelig for organisationer, der driver tilbud i flere regioner, hvor identiske forhold kan accepteres ét sted og mødes med indsigelser et andet sted.

Manglende ensartethed medfører uforudsigelighed, risiko for ulige vilkår og øget bureaukrati, idet, både tilbud og tilsyn bruger betydelige ressourcer på dialog og dokumentation.

Derfor anbefaler Selveje Danmark og Dansk Erhverv:

- At vurderingskriterierne præciseres, så der sikres ensartet praksis på tværs af de fem socialtilsyn
- At det tydeliggøres, hvilke hensyn der lovligt kan tillægges vægt
- At vejledningen suppleres med konkrete eksempler og relevant praksis
- At der i forbindelse med den økonomiske vurdering indarbejdes et fast kontekstfelt, så nøgletal ikke vurderes alene, men relation til forhold som; målgruppe, belægningsgrad/udsving, rekrutteringsudfordringer eller opstartsfase.

Ad. 2) Takstfastsættelse og økonomisk grundlag

Takstgrundlaget er afgørende for tilbuddenes mulighed for at levere den fornødne kvalitet. Selvom socialtilsynet formelt ikke godkender taksterne, har tilsynets godkendelse af årsbudgettet direkte betydning for, hvilke omkostninger der kan indgå i takstberegningen.

Det er uklart, hvilke omkostningstyper der kan anses for legitime og relevante, og hvilke der ikke kan. Manglen på klare retningslinjer medfører varierende vurderinger mellem socialtilsynene og skaber usikkerhed for tilbuddene.

Det bør præciseres, at kravet om armlængde ikke må føre til, at interne serviceydelser pålægges avance, når disse i dag leveres til kostpris. En sådan praksis vil hæve taksterne unødigt og skabe utilsigtede overskud i tilknyttede selskaber. Kravene bør understøtte reel gennemsigtighed uden at skabe administrative byrder eller økonomisk ineffektivitet.

Vejledningen bør endvidere præcisere, hvad socialtilsynet konkret kan kræve i relation til delbudgetter og afdelingsbudgetter, og om dette indebærer krav om tilsvarende afdelingsregnskaber. Sådanne krav vil have betydelige administrative og økonomiske konsekvenser og bør derfor afklares tydeligt.

Vejledningen bør endvidere præcisere revisors rolle og ansvar i det økonomiske tilsyn. Det bør fremgå tydeligt, hvilke oplysninger socialtilsynet kan kræve, hvilke vurderinger der påhviler revisor, og hvor grænsen går mellem revisors regnskabsmæssige kontrol og socialtilsynets forvaltningsretlige vurdering. Uklarhed om revisors rolle kan medføre øgede administrative byrder, forskellig praksis og unødige omkostninger for tilbuddene.

Uklarheden øger behovet for omfattende dialog og dokumentation. En mere konkret vejledning om, hvilke omkostninger der kan indgå i takstgrundlaget, vil kunne skabe større forudsigelighed og reducere administrative byrder.

Derfor anbefaler Selveje Danmark og Dansk Erhverv:

- At det tydeliggøres, hvilke omkostningstyper der kan indgå i takstgrundlaget
- At der fastlægges klare kriterier for, hvornår en omkostning kan anses for uvedkommende
- At vejledningen understøttes af konkrete eksempler.

Ad. 3) Overskud og økonomisk bæredygtighed

Økonomisk bæredygtighed forudsætter mulighed for at generere et overskud til konsolidering, investeringer og håndtering af udsving i drift og belægning. Overskud er ikke i sig selv et udtryk for manglende kvalitet, men kan være en nødvendig forudsætning for stabil drift.

Vejledningen anvender begreber som "rimelig forhold" og "rimelig soliditet" uden nærmere præcisering. Det skaber usikkerhed og risiko for forskellig fortolkning.

Der sondres heller ikke tydeligt mellem overskud som driftsresultat og udbytte som udlodning til ejer. Manglende adskillelse kan medføre, at konsolidering behandles som udlodning.

Derfor anbefaler Selveje Danmark og Dansk Erhverv:

- At begrebet "rimeligt" præciseres i relation til overskud og soliditet
- At der tydeligt sondres mellem overskud som driftsresultat og udbytte som udlodning
- At vejledningen fastlægger klare og ensartede kriterier for vurdering af økonomisk bæredygtighed.

Ad. 4) Strukturel asymmetri i det økonomiske tilsyn

Den regulering og praksis, som vejledningen lægger op, indebærer i praksis en forskellig reguleringsramme for offentlige og ikke-offentlige tilbud.

Ikke-offentlige tilbud er underlagt krav om aflæggelse af særskilt årsregnskab, ekstern revision samt vurdering af tilbuddets evne til at fortsætte driften samt tilbuddets soliditetsgrad. Offentlige tilbud er ikke underlagt tilsvarende krav, idet deres økonomi indgår i det samlede kommunale regnskab.

Der foreligger dermed ikke et ensartet og sammenligneligt økonomisk datagrundlag på tværs af tilbudstyper. Samtidig begrænses socialtilsynets mulighed for at forholde sig til den fulde økonomiske styring af tilbud med driftsoverenskomst.

Af hensyn til retssikkerhed, gennemsigtighed og ensartede vilkår bør det økonomiske tilsyn baseres på sammenlignelige krav og et ensartet vurderingsgrundlag.

Det er vores vurdering, at en neutral regulering, hvor samme krav gælder for samme opgave uanset ejerskabsformen, vil sikre større gennemsigtighed, retssikkerhed og mere sammenlignelige vilkår på området.

Derfor anbefaler Selveje Danmark og Dansk Erhverv:

- At kravene til dokumentation og gennemsigtighed ensrettes på tværs af ejerformer
- At vurderingen af økonomisk bæredygtighed baseres på sammenlignelige kriterier for alle tilbud
- At tilsynet gives mulighed for at forholde sig til den samlede takstanvendelse – også ved tilbud med driftsoverenskomst.

Ad. 5) Metodiske udfordringer ved sammenligninger og benchmark

Vejledningen lægger op til, at socialtilsynet kan inddrage sammenligninger med ”sammenlignelige tilbud”, herunder ved vurderingen af, om et tilbud fremstår uforholdsmæssig dyrt. Sammenligninger forudsætter et metodisk ensartet og sammenligneligt datagrundlag.

Det er uklart, hvordan sammenlignelighed konkret defineres og operationaliseres. I praksis sammenlignes tilbud, der kan være væsentligt forskellige i størrelse, lokationer, specialiseringsgrad og ledelsesstruktur.

Samtidig er opgørelsesmetoder og rapporteringskrav ikke ensrettede. Når datagrundlag ikke er konsistent, reduceres sammenligneligheden og vurderinger baseret på benchmark kan blive metodisk usikre.

Selveje Danmark og Dansk Erhverv opfordrer til, at vejledningen suppleres med kalibrerede eksempler på både gode og mindre hensigtsmæssig økonomisk praksis. Konkrete eksempler på ’rimelig soliditet’, relevant omkostningsstruktur og rimeligt overskudsniveau vil give tilbuddene klarere forventninger og støtte en mere ensartet administrativ praksis.

Derfor anbefaler Selveje Danmark og Dansk Erhverv:

- At der fastlægges klare kriterier for, hvornår tilbud kan anses for sammenlignelige
- At nøgletal og opgørelsesmetoder ensrettes, hvis de skal anvendes til benchmark
- At vurderingen af sammenligningsbaserede parametre, herunder ”uforholdsmæssigt dyr”, baseres på et transparent og dokumenteret metodisk grundlag.

Selveje Danmark og Dansk Erhverv deler ambitionen om øget gennemsigtighed og ansvarlig forvaltning af offentlige midler. Det er imidlertid afgørende, at vejledningen understøtter ensartet praksis, metodisk klarhed og retssikkerhed på tværs af tilbud og ejerformer.

Vejledningen bør samtidig tydeliggøre, hvordan tilbud sikres reel partsstatus og mulighed for at varetage deres interesser, før der sker offentliggørelse af vurderinger som fx ”uforholdsmæssigt dyr” eller vurderinger af ledelsessløn. Offentliggørelser med betydelige omdømmemæssige konsekvenser bør ledsages af klar klageadgang og gennemsigtighed. Det bør desuden tydeliggøres, hvilket retligt grundlag socialtilsynet har for at offentliggøre økonomiske vurderinger, der kan have væsentlige omdømmemæssige konsekvenser for det enkelte tilbud. Hvis vurderinger som ”uforholdsmæssigt dyr”, ”utilstrækkelig økonomisk bæredygtighed” eller vurderinger af ledelsessløn offentliggøres uden klare kriterier, partshøring og effektiv klageadgang, kan det få karakter af en sanktion uden tilstrækkelige retssikkerhedsgarantier.

Vi opfordrer derfor til, at vejledningen præciseres, så vurderingsgrundlaget bliver tydeligt, sammenligneligt og ensartet. Det er samtidig vigtigt, at det økonomiske tilsyn udmøntes proportionalt, så tilbud med udfordringer ikke risikerer at svække driften yderligere gennem høje tilsynsomkostninger. Vejledningen bør indeholde en tydelig sikkerhed for, at øgede tilsynsaktiviteter ikke reducerer tilbuddenes mulighed for at levere kvalitet i kerneopgaven.

Selveje Danmark og Dansk Erhverv står til rådighed for en videre dialog.

Med venlig hilsen

Jon Thorlacius Krog
Branchedirektør, Selveje Danmark

Tony Bech
Branchedirektør, Samfund og Velfærd